

Citiți lecția din manual: *Polis-ul: organizarea internă. Atena și Sparta. Procesul de colonizare*, notați schița lecției pe caiete și rezolvați fișele de lucru.

Atena și Sparta

1. Definiții

Democrație (din limba greacă: *demos* = „popor” și *kratos* = „putere”) = formă de organizare și conducere politică în care puterea aparține poporului, care o exercită, în mod direct sau indirect.

Ostracism = exilarea unei persoane bănuite de trădare, numele fiind scris pe un ciob (ostracon).

Oligarhie (din limba greacă: *oligoi* = „puțini” și *arhighia* = „autoritate”) = formă de conducere a statului de către un grup restrâns de oameni.

2. Democrația ateniană

- secolul al VIII-lea î.Hr. - în Attica, ionienii au întemeiat Atena, societatea fiind formată din cetățeni, meteci (străini) și sclavi (puțin numeroși);

- secolul al VII-lea î.Hr. - înlăturarea regalității și conducerea orașului de către nouă arhonți, aleși dintre eupatrizi (aristocrați) și areopag (puterea judecătorească) ⇒ începutul reformelor ateniene:

I. Dracon (621 î.Hr.): a dat Atenei primele legi scrise, foarte dure.

II. Solon (594-593 î.Hr.): a interzis vânzarea datornicilor atenieni ca sclavi, i-a răscumpărat pe cei vânduți în afara cetății și a limitat marea proprietate a eupatrizilor. Puterea politică a fost împărțită între: Ecclesia (Adunarea poporului), din care au făcut parte toți cetățenii Atenei, indiferent de avere; Consiliul celor nouă arhonți, ales prin tragere la sorți; Consiliul celor 400 (Bule), a pregătit legile; Tribunalul poporului (Heliia).

III. Pisistrate (561-510 î.Hr.): a instaurat tirania ⇒ sfârșitul regimului aristocratic.

IV. Clistene (508-507 î.Hr.): a înlăturat tirania; a împărțit populația Atenei pe criterii teritoriale, în 100 de circumscripții (deme); a acordat drepturi egale tuturor cetățenilor (inclusiv metecilor); a introdus **ostracismul** (pentru a preîntâmpina instaurarea tiraniei); a reorganizat instituțiile statului: a fost creat Colegiul celor 10 strategii (format din 10 generali, care s-au ocupat de apărarea Atenei) și a transformat Bule în Consiliul celor 500.

V. Pericle (443-429 î.Hr.): perioada democrației directe, Atena a fost condusă de popor. Principalele reforme au fost următoarele: funcțiile publice au fost ocupate prin tragere la sorți; introducerea indemnizației pentru magistrați; lărgirea atribuțiilor Adunării poporului.

3. Sparta: stat aristocratic

- secolul al IX-lea î.Hr. - în Laconia (Pelopones), cuceritorii doriene au întemeiat Sparta;

- secolele VIII-VII î.Hr. - după cucerirea peninsulei și transformarea locuitorilor în sclavi (hiloți), scopul principal al spartanilor a fost de a își menține dominația asupra Peloponesului;

- structura societății spartane: egalii, în număr de 9000, cetățeni (singurii care au avut drepturi politice), s-au ocupat cu războiul și antrenamentele militare zilnice; perieci, oameni liberi, s-au ocupat cu comerțul și au făcut parte din armată (hopliți); sclavii (hiloții), s-au ocupat cu agricultura;

- organizarea politică a Spartei a fost una **oligarhică**, stabilită printr-o constituție elaborată de legislatorul Licurg: statul a fost condus de doi regi ereditari, din familiile Agizilor și Eurypontizilor, cu atribuții militare și judecătorești; Gerusia (Sfatul bătrânilor sau Senatul), format din 28 de bătrâni de peste 60 de ani, numiți pe viață; Apella (Adunarea poporului), formată din spartanii de peste 30 de ani; Colegiul celor cinci efori (secolul al VI-lea î.Hr.), ales anual, cu rol în controlul activității spartanilor;

- educația spartană, foarte severă, s-a desfășurat în cadrul agogelor: copiii au învățat să scrie și să citească, dar baza a fost gimnastica și mânuirea armelor (durata serviciului militar: 45 de ani).

Pentru o mai bună înțelegere a subiectului studiat vizionați următoarele videoclipuri:

<https://www.youtube.com/watch?v=LHAigbo4V-k>

<https://www.youtube.com/watch?v=ar8S6virCwM>

<https://www.youtube.com/watch?v=e1yVWBL8-KA>

Fișă de lucru: *Atena și Sparta*

Citiți cu atenție textul de mai jos, apoi răspundeți cerințelor:

„Avem o Constituție care nu ia nimic din legile altora, ba mai degrabă - în loc să-i imităm pe alții - noi le suntem o pildă. Se numește democrație, pentru că orânduirea aceasta nu este în interesul celor puțini, ci în al celor mulți...”

(Tucidide, *Războiul peloponesiac*)

1. Imaginați-vă că sunteți un reformator din Grecia antică și trebuie să țineți un discurs în agora. Cum vă adresați cetățenilor (scrieți un text de minim jumătate de pagină A4)?

2. Numiți trei reformatori din Atena antică.

3. Precizați, pe baza textului, trei caracteristici ale democrației, conform lui Tucidide.

BIBLIOGRAFIE:

1. Dumitrescu, Doru, Manea, Mihai, *Mic dicționar enciclopedic de termeni istorici*, Editura Meronia, București, 2008.
2. Ghețău, Gheorghe Florin, Ghețău, Olenca Georgiana, *Istorie: Manual pentru clasa a V-a*, Editura Aramis, București, 2022.
3. Ochescu, Maria, Oane, Sorin, *Istorie: Manual pentru clasa a V-a*, Editura Art Klett, București, 2022.
4. Aichimoaie, Adrian Ilie, Boșcodeală, Felicia Elena, Diaconu, Maria Aurelia, Diță, Ion Nicolae, *Istorie: Manual pentru clasa a V-a*, Editura Booklet, București, 2022.
5. Stoica, Stan, Becheru, Dragoș Sebastian, Bartic, Marcel, *Istorie: Manual pentru clasa a V-a*, Editura CD Press, București, 2022.
6. Rotundu, Elvira, Tomescu-Stachie, Carmen, *Istorie: Manual pentru clasa a V-a*, Editura Corint Logistic, București, 2022.
7. Băluțoiu, Valentin, Grecu, Maria, *Istorie: Manual pentru clasa a V-a*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2022.
8. Stan, Magda, *Istorie: Manual pentru clasa a V-a*, Editura Litera, București, 2022.
9. Berstein, Serge, Milza, Pierre, *Istoria Europei*, Editura Institutul European, Iași, 1998.
10. Jenkins, Simon, *Scurtă istorie a Europei: de la Pericle la Putin*, Editura Litera, București, 2019.
11. Field, Jacob F., *Istoria Europei în pilule*, Editura Litera, București, 2019.
12. Montanelli, Indro, *Istoria grecilor*, Editura Artemis, București, 1996.
13. Cartledge, Paul, *Spartanii: o istorie legendară*, Editura Herald, București, 2018.

